

mojeID jako nástroj e-Demokracie

Mgr. Jiří Průša, projektový koordinátor; CZ.NIC, z. s. p. o.

mojeID představuje službu, která uživatelům Internetu poskytuje univerzální kombinaci přihlašovacího jména a hesla, a to na základě registrace spojené s přímým ověřením identity včetně kontaktních údajů. S těmito údaji se pak uživatelé mohou přihlásit na všech on-line službách, které mojeID podporují. V současnosti jsou to více než stovky webů.

Výhoda mojeID (www.mojeid.cz) pro návštěvníka je jednoznačná – vyšší komfort a úspora času. Pro poskytovatele služeb je přihlašovací systém cenný zejména proto, že nabízí ověřenou identitu uživatelů. Díky tomu mají například provozovatelé e-shopů jistotu, že kontaktní údaje nakupujících jsou správně vyplněné a objednané zboží dorazí v pořádku. Mezi elektronické obchody, na které je možné se prostřednictvím mojeID přihlašovat patří například obchod s výpočetní technikou CZC.CZ, obchod s parfémů a kosmetikou Parfums.cz či inzertní server s nabídkou zboží nabízeného jen za odvoz Nevyhazujto.cz. Díky mojeID je možné si rovněž snadno a rychle koupit jízdenku na vlaky RegioJet či „žluté“ autobusy společnosti Student Agency. Výrazné oblíbenosti se mojeID dočkalo také u zpravodajských serverů (např. jde o weby TV Nova či významných vydavatelství Economia, Mladá fronta, Internet Info atd.), kde ověřené identity přihlášených uživatelů přispívají ke kultivaci diskuzí pod články.

Jak služba mojeID funguje?

Službu mojeID vyvíjí a **provozuje** komerčně neutrální subjekt – **sdužení CZ.NIC**, které má na starosti rovněž zajištění provozu národní domény .cz a dlouhodobě podporuje českou i světovou internetovou komunitu.

V rámci mojeID existují tři **úrovně ověření identit**, které se od sebe liší stupněm ověření uživatelských atributů. Zatímco pro základní úroveň (částečně identifikované uživatele) stačí zadat kód doručený na e-mail a formou SMS na mobilní telefon, pro vyšší úroveň (plně identifikovaný uživatel) je již třeba zadat rovněž kód doručený poštou, čímž je ověřeno, že daná poštovní adresa existuje a je pravidelně vybírána. Nejvyšší úroveň – tzv. validovaný uživatel – pak vyžaduje ověření základních údajů vedených u účtu mojeID s údaji v občanském průkazu. Toto ověření je možné provést buď přímo v sídle sdužení CZ.NIC v Praze na validačních pracovištích Moravské zemské knihovny v Brně či Technické univerzity v Liberci, nebo prostřednictvím úředně ověřeného podpisu, který je možné získat např. na každém Czech POINT.

	Částečně identifikovaný uživatel	
	Plně identifikovaný uživatel	
	Validovaný uživatel	

U služeb e-Governmentu a podpory elektronické demokracie se počítá především s využitím validovaných uživatelů, kdy mojeID bude možné označit jako alternativu přihlašování pomocí elektronického občanského průkazu. O tom, že tento cíl není nereálný, svědčí i to, že v rámci rozsáhlého pilotního projektu STORK 2.0 podporovaného Evropskou komisí je služba mojeID vedená jako jediný nástroj elektronické autentizace v České republice. Cílem sdužení CZ.NIC, jako provozovatele mojeID, je pak být plně připraven na nadcházející evropskou legislativu (tzv. eIDAS), která by měla vstoupit v účinnost v roce 2015.

Kde lze použít mojeID jako nástroj eDemokracie?

mojeID toho ale umí mnohem víc než jen ulehčit vaší paměti. Díky poskytování a možnosti využití ověřených identit začínají v poslední době mojeID stále více používat rovněž města o obce v rámci rozvoje e-

Governmentu. V následujících příkladech si ukážeme konkrétní možnosti uplatnění mojeID v rámci samosprávy.

- **Ankety** – v minulosti se již několikrát stalo, že anonymní anketa bez ověření identity hlasovaného byla zmanipulována nepravděpodobným enormním nárůstem hlasů, a tak anketa musela být opakována (např. hlasování o nové podobě Elsnicova náměstí v Praze 8 nebo o názvu Havlovy ulice v Brně). Ověřené ankety pomocí mojeID jsou rychlé a legitimní průzkumy mínění občanů. Anketa zároveň zůstává anonymní, obec a ani provozovatel služby mojeID neví, kdo konkrétně hlasoval. Obec má přístupné pouze údaje o věku a poštovním směrovacím čísle, resp. městě hlasujícího občana. Výsledky ankety se stávají nezpochybnitelným argumentem při rozhodování vedení obce. Otázky u ověřených anket se mohou týkat různorodých témat od využití obecních nebytových prostor, volby bezpečnostních prvků na pozemní komunikaci v obci, až po určení frekvence odvozu velkoobjemového odpadu.
- **Participativní rozpočty** – speciální typ ověřených anket představují tzv. participativní rozpočty umožňující, aby občané města sami rozhodli o tom, do čeho by měla samospráva investovat. Tyto ankety umožňují zapojit občany do rozhodování o tom, jak budou použity jejich daně a přinášejí vyšší transparentnost i sounáležitost občanů s budoucí investicí. Participativní rozpočty často nahrazují část např. kulturních grantů, kdy rozhodování je však místo komisi na úřadě svěřeno přímo občanům. Město (obec) si pro závaznost takovéto ankety rovněž může stanovit minimální počet občanů, kteří se do ní musí zapojit, čímž ještě více motivuje své obyvatele k rozhodování o životě v obci.
- **Diskuzní fórum** - opozice v zastupitelstvu obce či samotní občané často požadují zřízení diskuzního fóra na internetových stránkách obce. Diskuzní fórum s e službou mojeID umožňuje registrovaným uživatelům vést diskuzi týkající se života obce. Díky registraci přes mojeID odpadá zaplevelování diskuze nevhodnými vulgárními příspěvky. Lze také rozlišit, zda diskuze se zúčastňuje místní občan.
- **Elektronické referendum** představuje specifický typ ověřené ankety určené jen pro obyvatele daného města či obce. Vzhledem k tomu, že možnost elektronických referend není v současné době v české legislativě výslovně upravena, je třeba hledat oporu v jiných právních předpisech. Tím nejdůležitějším je Zákon o obcích (zákon č. 128/2000 Sb.), který v § 84 uděluje zastupitelstvu pravomoc rozhodovat ve věcech patřících do samostatné působnosti obce. Další oporu je pak možné najít přímo v Ústavě s tím, že pro případné zájemce má sdružení CZ.NIC připravenou podrobnou právní i technickou analýzu uspořádání elektronického referenda, v rámci kterého je možné položit např. následující otázky: „*Souhlasíte s tím, aby zastupitelstvo Obce Lhota schválilo změnu územně plánovací dokumentace tak, aby v katastrálním území obce Lhota nemohlo dojít k výstavbě spalovny?*“ nebo „*Souhlasíte s tím, aby zastupitelstvo Obce Lhota schválilo odstoupení od kooperační smlouvy, kterou uzavřela obec Lhota s firmou Vodní s.r.o., a nepodnikalo již žádné další kroky směřující k výstavbě objektu koupaliště v katastrálním území obce Lhota?*“

Další možnost uplatnění mojeID

Své uplatnění však mojeID může nalézt nejen u samosprávy, ale i u služeb eGovernmentu na celostátní úrovni.

Prvním z takovýchto příkladů je **Evropská občanská iniciativa** (EOI) představující obdobu elektronické petice. Při elektronickém sběru dat v rámci EOI není sice legislativně vyžadována elektronická identifikace, jejím vynecháním se však organizátoři mohou velmi snadno dostat do podobné situace, jako kandidáti na prezidenta, kteří na arších měli údaje o neexistujících osobách, což následně u některých vedlo k jejich vyloučení. Vzhledem k tomu, že v České republice zatím není možné pro tento účel použít elektronické občanské průkazy, představuje mojeID díky ověření totožnosti uživatelů vítaný nástroj, jak předejít zaevidování neexistujících osob, ať již záměrně (např. z důvodů diskreditace dané iniciativy) nebo omylem (např. díky překlepu).

Po provedení drobných legislativních změn by pak šel podobný postup použít i při podpoře **vyjádření podpory kandidáta na prezidenta** nebo pro organizaci **petic**, kterých by se díky závazné elektronické podobě mohlo účastnit mnohem více občanů, čímž by došlo k jejich větší reprezentativnosti a zároveň rozvoji e-Demokracie v České republice.

O využití mojeID by šlo uvažovat rovněž v souvislosti se **zákonem o střetu zájmů**, kdy někteří poslanci přicházejí s návrhy na zjednodušení současného poměrně složitého systému k přístupu k majetkovým

přiznáním a chtěli by vytvořit centrální registr, u kterého by však byla spolehlivá evidence přístupujících osob podobně, jako je tomu v dnešních decentralizovaných systémech.

Jak mojeID naimplementovat?

V případě, že webové stránky Vašeho města či obce zajišťuje některá specializovaná firma, je třeba se obrátit přímo na ní, aby mojeID do Vaší prezentace integrovala. Jednoduché to budou mít ti, kterým web spravuje společnost Galileo Corporation²⁴, která má již připravené jednotlivé moduly s podporou mojeID a jejich přidání na web je tak otázkou doslova několika minut. V případě, že Váš správce webu zatím příslušné moduly s mojeID připraveny nemá, neváhejte ho kontaktovat a na svém požadavku jako zákazník trvat! Ti z Vás, kteří si městský web vytvářejí sami např. na odboru informatiky, mohou využít předpřipravených softwarových knihoven, případně kurzu „*Jak (na)implementovat mojeID*“, který nabízí vzdělávací centrum Akademie CZ.NIC (<http://akademie.nic.cz>).

---

²⁴ <http://www.profesionalita.cz/>